

Тарганчук Н.В.

студент;

Осадча Г.Г.

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет харчових технологій

ВІДМІННІСТЬ ПОНЯТЬ «ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ» ТА «ПРИБУТОК»

Фінансовий результат виступає тим комплексним показником, який узагальнює усі результати виробничо-господарської діяльності підприємства та визначає її ефективність. Оскільки величина фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства та створює запас фінансової стійкості, який дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юнктурі, то питання зниження собівартості набувають особливої актуальності в сучасний період ринкових реформ та економічних перетворень.

В українському виданні «Фінансового словника» фінансовий результат розглядається із двох позицій:

- 1) як різниця між доходами і витратами підприємства або його підрозділів за певний час;
- 2) як приріст або зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.

При цьому відзначається, що в бухгалтерському обліку фінансовий результат визначають, обчислюючи та балансуючи всі прибутки та збитки (втрати) за звітний період [3, ст. 381].

Фінансовий результат має таку назву тому, що він являє собою певну суму (фонд) коштів, що формується в процесі всіх видів діяльності підприємства, а потім розподіляється між підприємством, державою, інвесторами, кредиторами, власниками й ін. контрагентами. Його розмір, ефективний розподіл та використання забезпечують зміцнення державного бюджету, визначають економічне благополуччя власників, сприяють росту інвестиційної привабливості і ділової активності підприємства як у виробничій, так й у фінансовій сферах. Фінансовий результат також як і прибуток визначається як різниця між доходами та витратами. У силу того, що видів доходів та витрат досить багато, та їх значимість у господарській діяльності підприємства різна, відмінності фінансових результатів від прибутку варто розглядати поетапно.

Насамперед, при розрахунку фінансових результатів ураховуються тільки поточні доходи й поточні витрати. Поточні витрати – це збільшення зобов'язань або зменшення активів у процесі поточної діяльності для одержання доходу звітного періоду. Величина прибутку, крім цього, зв'язана й з капітальними (незавершеними) витратами, які розглядаються як збільшення зобов'язань або зменшення активів у процесі поточної діяльності для одержання доходу або іншої вигоди в майбутніх періодах. Так, капітальні

витрати можуть зменшити фінансові результати поточного року, але збільшити прибуток у майбутніх періодах. І навпаки низькі поточні витрати (невеликий рівень амортизаційних відрахувань, скорочення витрат на рекламу й обслуговування покупців та ін.) і високі фінансові результати поточного періоду можуть негативно відбитися на розмірах прибутку в майбутньому.

Різниця лежить також у площині відмінностей між бухгалтерськими та економічними витратами підприємства. Ці положення стосуються й змісту доходів. Так, не всі доходи, що беруть участь у формуванні фінансових результатів можна вважати джерелом прибутку, наприклад: приріст майна при переоцінці з метою протидії інфляційним процесам, надзвичайні доходи та ін. Фінансові результати утворюються в результаті всіх видів діяльності підприємства за певний період часу, звичайно за квартал або рік і визначаються на основі бухгалтерських оцінок, тобто на основі реалізованих доходів і зроблених витрат (принцип нарахування або касовий) у поточних цінах. У зв'язку із цим вони істотно залежать від облікової політики підприємства та не враховують зміну вартості грошей у часі. Фінансові результати є джерелом поповнення власного капіталу підприємства, беруть участь у формуванні чистого прибутку підприємства, але не ідентичні останньому [2, ст. 148].

Як елемент господарювання прибуток знаходить своє кількісне вираження в конкретних показниках за допомогою певної системи обліку. У даному напрямку також існують різні підходи до його оцінки. Насамперед, можна умовно виділити економічний та бухгалтерський підходи. Для економіста прибуток відповідає сумі приросту (зменшення) капіталу власників, що мало місце у звітному періоді. Економіст зосереджує свою увагу на порівнянні сальдо рахунку власного капіталу на різні моменти часу. Він затверджує, що цінність капіталу можна виміряти за допомогою поточної вартості майбутніх чистих надходжень. Але такі надходження базуються на дуже суб'єктивних оцінках, які постійно змінюються, щодо майбутньої ймовірності відносно до величини чистих надходжень, і до факторів дисконтування, застосовуваного до них» [1, ст. 220].

Більше реалістичним представляється бухгалтерський підхід до оцінки прибутку як різниці між доходами, під якими розуміють збільшення сукупної вартісної оцінки активів підприємства, що супроводжується збільшенням капіталу власників, і витратами, під якими розуміють зниження сукупної вартісної оцінки активів, що супроводжується зменшенням капіталу власників, за винятком операцій, пов'язаних з навмисною зміною цього капіталу. Даний підхід дає можливість оцінювати всі елементи, що формують остаточне значення чистого доходу [4, ст. 13].

Процес визначення прибутку включає два основних кроки:

- 1) правильне визначення доходів, що відносяться до звітного періоду;
- 2) співвіднесення відповідних витрат з доходами за цей період.

У зв'язку із цим, бухгалтерський підхід в оцінці прибутку відрізняється від економічного по наступних параметрах:

– наявністю об'єктивної інформаційної бази для розрахунку різних показників прибутку в силу чіткого відособленого обліку доходів та витрат, що спрощує розрахунки й забезпечує однозначність оцінок;

– використанням у розрахунках тільки реалізованих доходів, відповідно до принципу обережності, коли «витрати завжди очевидні, а доходи завжди сумнівні» [1, ст. 213].

Отже, якщо прибуток, особливо економічний, є більш об'єктивним показником ефективності та конкурентоздатності підприємства в довгостроковій перспективі, то фінансові результати, визначені на основі бухгалтерських даних, не завжди дають адекватну поточному положенню інформацію. Проте, фінансові результати є мірою абсолютної економічності та впливають на загальну ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства. Вони є реальним внутрішнім джерелом фінансових ресурсів, засобом досягнення різних цілей підприємства (економічних, технічних, соціальних, екологічних та ін.).

Список використаних джерел:

1. Бернстайн Л.А. Аналіз фінансової звітності: теорія, практика та інтерпретація: [пер. з англ.] / наук. ред. перекладу чл.-кор. РАН І.І. Єлісеєва; гол. ред. серії проф. Я.В. Соколов. – М.: Фінанси та статистика, 2002. – Ст. 213-225.

2. Власова Н.О., Мелушова І.Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібною торгівлі. – Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Х., 2008. – 256 с. – Бібліогр.: с. 148-158. – укр.

3. Загородній А.Г., Возник Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. Ін.-ту НБУ, 2002. – Ст. 381.

4. Лепейко Т.І., Котлик А.В. Методичний підхід до вимірювання результативності діяльності компанії при оцінці її ефективності // Економіка розв. – 2005. – № 2 – С. 13-16.